

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike. — Inserati: do 30 petič 2 D, do 100 vrst 4 D, večji inserati petič 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D

Upravišтво: Knašlova ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.
Uredništvo: Knašlova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 24.
Poština plačana v gotovini.

Vladine stranke proti korupciji in sinekuram

Radikali zahtevajo predložitev posebnega zakona proti korupciji in sinekuram. — Kratka skupščinska seja. — Opozicija se poganja za upravnega mesta v Državni hipotekarni banki.

— Beograd, 12. maja. (Izv. Ob 12.30.) Na dnevnem redu današnje seje je ena sama točka: volitev 5 članov v upravni odbor Državne hipotekarne banke. V parlamentarnih klubih se je že včeraj razvila načelna debata o javnih in častnih funkcijah, ki jih opravljajo narodni poslanci pri raznih privatnih in javnih upravah. Povod tej debati je dala ravno Državna hipotekarna banka. Zelo živahna in načelna debata se je razvila v radikalnem klubu. Pričela se je že na včerajšnji seji. Ministrski predsednik g. Nikola Pašić zagovarja načelo, da niso v skladu z dolžnostmi in delom narodnega poslanca razne sinekure pri podjetjih in sličnih opravilih. Radikalni klub je včeraj povelil posebnemu odboru, da sestavi načelno sklepno glede korupcije in sinekur (korist) narodnih poslancev in da predloži listo petih članov za Državno hip. banko.

Danes ob 9.30 dopoldne se je radikalni klub zopet sestel na posvetovanje. Posl. Jovo Sušić je v imenu odbora za določitev kandidatov v upravni odbor banke podal poročilo z odborovimi predlogi. Konstatira, da narodni poslanci ne morejo istočasno vršiti še druge funkcije, ki sploh niso v skladu z dolžnostmi narodnega poslanca. Radikalni klub naj odobri in sprejme predlog, po katerem je treba zahtevati od vseh nar. poslancev, da položje svoje častne in druge funkcije pri raznih privatnih, dobičkanosnih in drugih podjetjih in upravah. Naglašati je potreba, da je tak predlog zelo umesten, ker opozicija vladnim strankam dan za danem očita korupcijo. Od opozicije je treba dati tudi zahtevati, da isto stori. O predlogih posl. Sušića se je v klubu razvila živahna debata, ki je trajala skoraj do popoldne. Ministrski predsednik Nikola Pašić je izrazil svoje posebno zadovoljstvo nad tem predlogom. V debato so posegli poslanci dr. Velizar Janković, Tomo Popović, Ciraković, Vujičić, Ljuba Popović in drugi.

Dr. Beneš o Avstriji in donavski federaciji

Značilna izjava dr. Beneša o samostojni Avstriji in priključitvenem problemu. — Dr. Beneš proti donavski federaciji. — Komentarji dunajskih tiska o konferenci Male antante.

— Bukarešta, 11. maja. (Izv.) Pred svojim odhodom je zunanji minister dr. Beneš sprejel dopisnike inozemskega tiska ter jim o rezultatih konference podal zelo značilen ekspozé. Dr. Beneš je naglašal:

Konferenca držav Male antante ni bila ničesar izrednega ter ni obravnavala ničesar senzacionalnega. Njen pomen leži v splošnem položaju Evrope. Konferenca se je sestala v trenutku vsehvalnih političnih dogodkov. Ti dogodki so: 1. odklonitev ženevskega protokola od strani Anglije; 2. izvolitev Hindenburga za nemškega državnega predsednika; 3. dogodki na Bolgarskem in 4. češkoslovaško-poljski sporazum.

Zunanji minister dr. Beneš je v lapidarni izjavi nato preciziral stališče Male antante napram Avstriji. Povdarjal je:

Konferenca Male antante je razpravljala avstrijsko vprašanje in zvezi s seboj skupno sodelovanje raznih teh držav. Treba je rešiti vprašanje, kako naj dobi primerna formula za to sodelovanje. To je v interesu Avstrije, laskor tudi nasledstvenih držav.

Male antanta vztraja pri svojih temeljnih političnih smernicah. Avstrija pri načelu ohranitve statusa quo v gospodarskem in političnem oziru in čestitve mirovnih pogodb.

Sam osebo sem bil, sem in ostanem odločen nasprotnik vsake donavske federacije.

Soglasno je nato klub sprejel sklep, da se vladni poslanci odločijo vsem sinekuram. Ljuba Popović je obenem predlagal, da se naroči pravosodnemu ministru, da izdela poseben zakonski načrt, po katerem bi bila narodnem poslancem zabranjena udeležba pri privatnih podjetjih.

Odbor petnajstoročje je nato predlagal radikalnemu klubu, da se delegirajo od strani narodne skupščine štirje člani narodno radikalne stranke in sicer: državni svetnik Sardelič, državni svetnik Sava Vuletič, predsednik kasacijskega sodišča Mihailo Jovanović in R. Ognjanović iz Skoplja. Peto mesto se prepušča samostojnim demokratom.

Radikalni klub je nato prešel k volitvi odborovega predsedništva. Za predsednika radikalnega kluba je bil izvoljen posl. Ljuba Živković, star bорец in prijatelj ministrskega predsednika. Na jutrišnji seji izvoli radikalni klub še štiri podpredsednike in štiri tajnike.

Samostojnodemokratski klub pod predsedstvom Svetozarja Pribičevića je na današnji seji razpravljal o politični situaciji in določil Milana Kostića, načelnika v pravosodnem ministru, za kandidata v upravni odbor Državne hipotekarne banke.

Opozicija se je včeraj in danes zelo poganjala, da bi bila tudi ona deležna volitev članov v Državno hipotekarno banko. Proporcionalno je zahtevala gotovo število mest v banki. Vladine skupine so to zahtevo odklonile. Opozicija je zato sklenila, da se glasovanja vzdrži.

Današnja plenarna seja narodne skupščine je bilo zelo kratka. Predsednik Marko Trifković je soto otvoril popoldne. Trajala je pol ure. Skupščina je v smislu dnevnega reda izvolila gori omenjene kandidate v upravni odbor Državne hipotekarne banke. Ker je bil dneveni red izčrpan, je predsednik nato sejo zaključil.

deracije. Po mojem nazoru si take federacije tudi ne želi nobena nasledstvenih držav. Kako moremo ustanoviti kako federacijo, če je nikdo ne želi?

— Dunaj, 12. maja. (Izv.) Dunajski tisk več ali manj v ogorčenju polnih člankih komentira odločno in jasno besedo, ki jo je spregovorila Mala antanta napram Avstriji. Večina listov drugače ignorira v nedeljo izdani komuniké, ki ga vsebinsko ne priobčuje, marveč se spušča v polemiko proti Mali antanti. Izjavo Male antante o avstrijskem problemu označa „Neue Freie Presse“ za novo ponižanje Avstrije. Mala antanta je po trditvi tega lista v komunikéju zelo nemilosodna proti Avstriji, proti Madžarski pa vporablja najstrožje grozje. List podtika dr. Beneš, da se je izjavil: „Avstrija samo izsiljuje in Mala antanta ne sme temu pritisku podležiti.“ Dunajski krogi splošno niso zadovoljni s sklepi Male antante, ki se nanašajo na avstrijski problem. Mala antanta odklanja priključitev Nemčiji, odklanja ustanovitev donavske federacije in predlaga, da se uvedejo pogajanja med Avstrijo in posameznimi nasledstvenimi državami. Popreje pa mora Avstrija tudi odstraniti vso boljševiško propagando, ki se širi z Dunaja v nasledstvene države.

Defenzivna pogodba med Jugoslavijo in Rumunijo

— Beograd, 12. maja. (Izv.) Današnje „Vreme“ objavlja iz Bukarešte informacijo, ki jo je prejel njegov dopisnik iz zelo zanesljivega vira. Poročilo naglašja, da je romunski zunanji minister Duca pod globokim vtisom zadnjih dogodkov na Bolgarskem predlagal zunanji ministru dr. Ninčiču sklenitev posebne defenzivne zveze med Rumunsko in kraljevino SHS. Ta zveza bi bila naperjena proti Bolgarski. Sklenjeno je, da se to vprašanje naknadno temeljito prouči.

Mala antanta faktor miru v Evropi

Konferenca končana. — Odhod zunanjih ministrov iz Bukarešte. — Zanimiva izjava ministra dr. Ninčiča zastopnikom tiska. — Izzivanje Madžarske.

— Beograd, 12. maja. (Izv.) Konferenca Male antante v Bukarešti je bila včeraj formalno končana. Zunanji ministri so se včeraj dopoldne odpravljali na veliko posestvo ministrskega predsednika Bratiana v Florici. Tam so razpravljali zadnjo točko programa: razna tekoča posebna vprašanja, ki se tičejo Češkoslovaške in Rumunske, Rumunske in Jugoslavije itd.

Zunanji minister dr. Ninčič je soto ob 22. s svojim spremstvom zapustil Bukarešto. Na kolodvoru se je od njega prisrčno poslovil zunanji minister Duca.

Zunanji minister dr. Beneš je ob 24. odpotoval s svojim spremstvom. Tudi od njega se je prav iskreno poslovil minister Duca.

Na včerajšnjem sestanku sta ministri dr. Ninčič in Duca obravnavala posebno jugoslovensko - rumunsko zadevo, takšno vprašanje narodnih manjšin in vprašanje okrepitve gospodarskih stikov med obema državama. Dosežen je tudi sporazum glede gradnje železniškega mostu pri Mahovu.

— Bukarešta, 11. maja. (Izv.) Po končani konferenci so soto zunanji ministri Male antante sprejeli zastopnike inozemskega tiska. Vsi ministri so podali zelo obširne in bistvene soglasne izjave o nalogah Male antante.

Zunanji minister je povodom sprejema novinarjev podal izjavo, v kateri konstatira, da je bila sedanja konferenca Male antante nenavadno plodovita, ter da vsi ministri Male antante posem soglasno v vseh aktualnih mednarodnih problemih. Razprave so se predvsem tikaše sosednih držav: Bolgarske, Madžarske in Avstrije. Uspešna pogajanja za sporazum med Češkoslovaško in Poljsko pozdravlja Mala antanta z najiskrenejšim zadovoljstvom. Odnosji med Malo antanto in Poljsko postajajo vedno bolj in bolj prirčni. Mala antanta vztraja na stališču, da Bolgarska razpolaga z zadostnimi sredstvi za obrambo proti boljševiški nevarnosti. Ni nikakega razloga za novo povisjanje bolgarske vjske, kar bi bilo gotovo v nasprotju z neuilsko mirovno pogodbo.

Glede Madžarske je zunanji minister dr. Ninčič konstatiral, da Madžarska doslej še nikdar ni točno in vestno izvrševala svojih obveznosti, izvirajočih iz določb trianonske mirovne pogodbe. Minister dr. Ninčič se mora posebno čuditi izjavi grofa Beethena, ki zahteva revizijo trianonske mirovne pogodbe z motivacijo, da je bila Madžarska k podpisu te pogodbe s silo prignana in da je pogodbo podpisala pod pritiskom razmer. Madžarska zlorablja svoj državni proračun v gotove militaristične namene. Madžarska ima večje evklitivno stanje svoje po pogodbi dovoljene vojske. To stanje se krije pod policijo in žandarmerijo.

Na vprašanje nekega italijanskega novinarja glede odnošajev med Italijo in Malo antanto, je zunanji minister dr. Ninčič izjavil:

Odnosaji Male antante in Italije so najboljši, kakor le morejo biti. Specijalno odnosaji med Jugoslavijo in Italijo so zelo prirčni, osobito odkar je bila sklenjena prijateljska pogodba med obema državama. S to pogodbo smo dosegli prav dobre uspehe. Slične izjave sta podala tudi dr. Beneš in Duca.

Zarotniški proces v Sofiji končan

Drakonične smrtné obsodbe. — Dramatični prizori. — Vzemičenje v mestu.

— Sofija, 11. maja. (Izv.) V soboto je bil proces proti zarotnikom, ki so bili obtoženi organizacije in sodelovanja pri atentatu v katedrali Sv. Nedelje, končan pred vojaškim sodiščem. Sodisce je razsodbo iz raznih političnih motivov prelozilo na danes. Med prebivalstvom je vladalo najnapetije zanimanje za izid tega procesa. Varnostne oblasti so odredile vse za vzdrževanje javnega miru in reda. Po mestu so patrolirale ves dan močne konjeniške patrulje. Vojaštvo je bilo v pripravljenosti. Policija je obkolila ulice pred vojaškim tribunalom. Ves popoldan je čakala množica vojaških množic, da vidi obtožence, ki so jih proti vojaški pripeljali iz zaporov pred vojaški tribunal.

Vojaško sodišče se je ob 20. sešlo. Pripeljali so obtožence. Po kratkih formalnostih je predsednik vojaškega sodišča prečital sodbo. Sodba je drakonična in se v bistvu glasi:

Obtoženi dr. Koen se obojva na smrt na vešilih na javnem mestu zaradi podpiranja atentatorja Minkova.

Vsi obtoženci so dalje obsodeni solidarno plačati državi in ponesrečenemu pozneje ugotovljeno odškodnino.

Motivacija sodbe je zelo obširna. Sodba v bistvu konstatira obstoj ilegalnega odbora frontovcev, ki so imeli za končni cilj porušiti javni red in mir v državi z umori vodilnih oseb.

V Sofiji je po objavi sodbe nastalo veliko vznemirjenje. Obsodba je bila tako poznoprečtana iz razloga javne varnosti.

Razglas sodbe so prisostvovali obtoženci samo odvetnik dr. Marko Friedmann, cerkovnik Zagorski, zdravnik dr. Koen, Dimitrij Daskalov in Blagoje Tamburov. Ostali obtoženci so bili obsodeni v kontumacijo. Nekateri so pobegnili in se skrivajo. Petrin in Grnčarov sta bila na tačen način v policijskih zaporih umorjena še pred pričetkom procesa.

Med čitanjem sodbe so se odigravali pred sodiščem dramatični prizori. Dr. Friedmann je izteč vsiklikni: „Moja uboga žena!“ Njegova žena se nahaja zaprta v policijskih zaporih. Dr. Koen in Zagorski sta se onesvestila in zgrudila na tla. V 24 urah imajo obtoženci pravico vložiti pritožbo na kasacijski dvor, ki takoj sklepa o pritožbi. Kakor javljajo listi, se obsodba izvrši v sredo popoldne na trgu pred katedralo svete Nedelje. Značilno je, da sta dva izmed obsodencev po pokolenju Zida — Friedmann in Koen — kar dokazuje, da so gomila sila komunističnega pokreta, kakor v Rusiji, tako tudi v Bolgariji — židje.

— Dunaj, 12. maja. („Neue Freie Presse“) objavlja brzojavko Roalda Amundsenja, ki je prispela s Spitzbergov. Brzojavka pravi: Tu vlada še stroga zima s hudim mrazom in slabimi ledenimi razmerami. Zato smo sklenili preloziti nameravani zarotni polet na severno točko na poznejši ugodnejši čas. Upamo, da poletimo koncem maja ali začetkom junija.

Borzna poročila. Ljubljanska borza.

Lesni trg.

Smrekove oz. jelove deske 30 mm, 40 mm, 50 mm, 60 mm monte, fco meja, denar 585, blago 585, zaključki 585, smrekovi ali jelovi hlodi od 25 cm prem. naprej, fco meja, denar 250, hrastovi frizli od 4—9 cm, od 25—60 cm I in II fco meja: denar 1380, bukova drva, suha 1 m dolž, fco meja: denar 25, hrastove vozovne desčice 43 in 53 mm za 2.65 m dolž, naprej I in II fco meja: denar 1450, blago 1450, zaključki 1450.

ŽITNI TRG

Pšenica Rosafé rinfuza, par. Ljubljana, blago 480; pšenica avstralska rinfuza, par. Ljubljana, blago 475; pšenica Hard Winter, rinfuza, par. Ljubljana, blago 495; otrobi pšenični, drobni, par. Ljubljana: blago 190; koruza promptna, par. Ljubljana: denar 230; rž Western, dob. junija, fco Ljubljana: blago 420; krompir beli, fco dol. postaja: blago 125; krompir rumeni, fco dol. postaja: blago 15; krompir rdečkast, fco dol. postaja: blago 135.

Efekt: 2 in pol odstot. drž. rente za vojno škodo, denar 176.75, blago 176.75, zaključki 176.75, 7 odstot. invest. pos. iz 1. 1921, denar 62, blago 62.50, Celjska posojilnica d. d., denar 200, blago 205, Ljubljanska kreditna banka, denar 225, Merkantilska banka, denar 110, blago 125, Prva hrvatska štedionica, denar 810, blago 825. Kreditni zavod, denar 190, blago 200, Strojni tovarne in livarne, blago 134, Trboveljska premogokopna družba, denar 375, Zdravne papirnice, denar 110, blago 120, Stavbena, denar 265, blago 280.

Zagrebska borza.

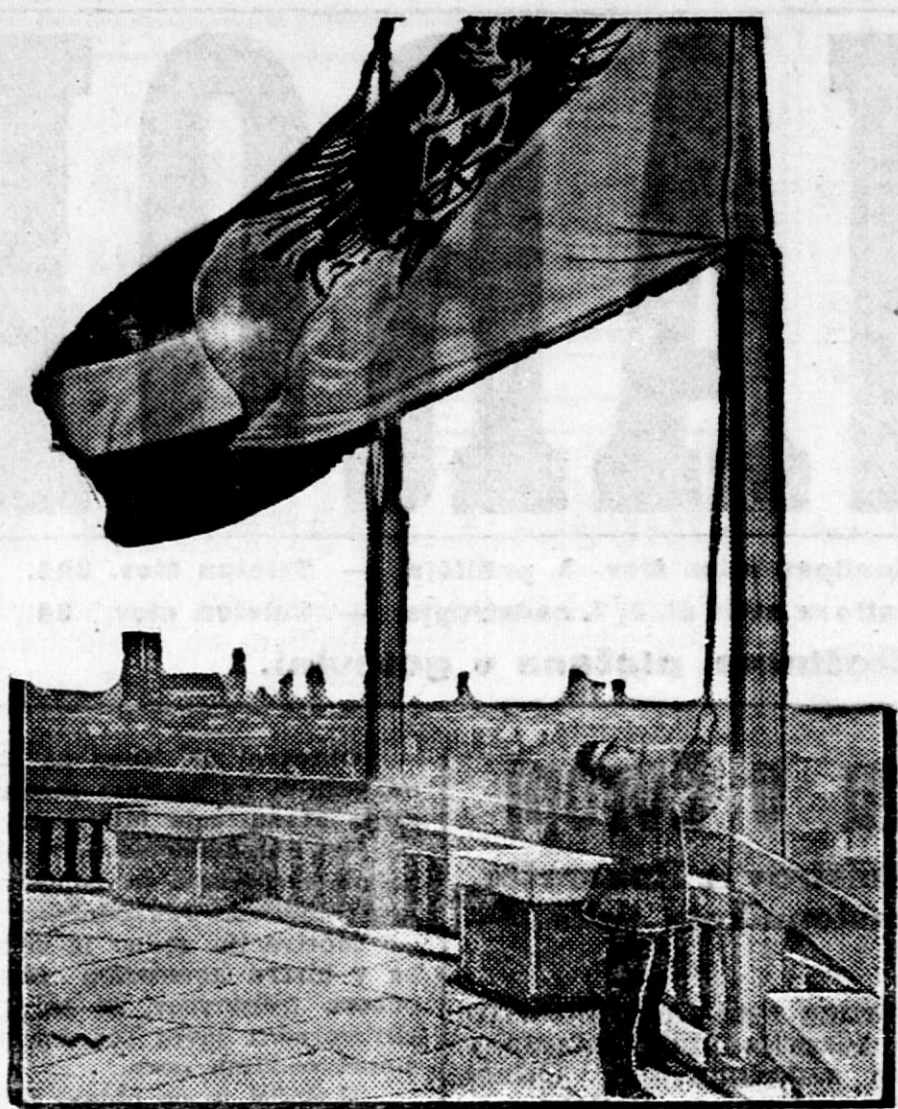
Devize: Curih 11.88—11.98, Praga 181.53—183.95, Pariz 320.50—325.50, Newyork 61.17—61.97, London 297.75—300.75, Trst 252.05—255.05, Berlin 14.625—14.775, Dunaj 0.0863—0.0875.

Efekt: 7 odstot. invest. posoj. 1921 62.25—62.75, 2 in pol odstot. drž. rente za ratnu štetu 178—179, Ljubljanska kreditna 243—248, Centralna banka 15—16, Hrvatska eskomptna banka 105—106, Kreditna banka, Zgb. 106—108, Hipotekarna banka 60.5—60.55, Jugobanka 99—100, Praštedion 805—815, Slavenska banka 70—72, Eksploatacija 38—41, Sečerana, Osljek 595—605, Isis d. d. 59, —, Nihag 45—50, Gutmar 390, —, Slavovs 170, —, Slavonija 3254, —, Trboveljska 380—390, Union, par. mlin 430—440.

Inozemske borze.

— Curih, 12. maja. Predborza: Beograd 8.375—8.425, Pariz 26.95—27.05, London 23.06—23.07, Newyork 516.50—517, Mila 21.21—21.23, Praga 15.75—15.82.

— Trst, 12. maja. Predborza: Beograd 39.50—39.60, Pariz 126.50—127, London 118.06—118.15, Newyork 24.34—24.38, Praga 72—72.25, Curih 471—472, Dunaj 0.03425—0.03475.

OTVORITEV NEMSKEGA MUZEJA V MONAKOVEM. Razobežene zastave na kupoli nemškega muzeja v Monakovem. V ozadju nunska cerkev.

Pismo iz Prage.

Českoslovaška narodna demokracija. — Politika ljudske stranke v novem razvoju. — Nemci za Hindenburga. — Secesija komunistične stranke. — Predvolilna agitacija. — Vseslovenska novinarska zveza. — Jubilej dr. Drozde in dr. Braunerja. — Smrt kiparja Šturje.

V Brnu se je vršilo zborovanje českoslovaške narodne demokracije, katerega uspešni potek je znova pokazal enotnost in trdnost stranke, kar ni bilo po godu nasprotnim strankam, ki so v svojih listih napovedovale pred obnim zborom, da pride do sporov in do razbitja stranke. Svoje domnevanje so opirali na takozvano »moravsko opozicijo«, katero tvorijo samo nekoliko osebnosti, uveljavljajočih svoje v kulturnih in gospodarskih vprašanjih razlikujoče se nazore (dr. Engliša). Toda ti so na zboru sami izjavili, da ni njihov namen, ogroziti enotnost stranke. Kar se tiče notranje politike, je polagal zbor važnost na to, da bi imela naša država narodno lice, odločno se je izjavil proti privzetju Nemcev v vlado in v ospredje je postavil vsenarodni, slovenski, socialno pravični in kulturno napredni program narodne demokracije, katera organizira ne samo mestno prebivalstvo, obrtništvo in trgovstvo, uradništvo, marveč tudi kmetištvo in delavstvo. Zlasti organizacije delavstva, t. zv. »Narodna združena Cs N D« v poslednji dobi rastejo in se širijo tudi v industrijskih krajih na severu Češke in na Ostravskem. (O stališču zbora napram vrašanjem zunanje politike smo priobčili 7. t. m. brzojavna poročila Opomba ur.)

V českoslovaški politiki provzroča velike težkoče politika ljudske stranke, ki jo vodi Hlinka in ki je v zvezi z madžarskimi živili ter se giblje okoli avtonomistične politike, naglašajoč zlasti českoslovaški dualizem. Take politike so naveličani tudi mnogi narodno zavedni pristajali stranke, ki težko prenašajo močni vpliv madžarskih življenj, zlasti na osrednji list stranke »Slovak«, kateremu je glavni urednik madžaron Tuka. Te dni je prišlo v Bratislavi do politične senzacije: izšel je novi dnevnik »Slovesky« (slovaški) »Národ«, katerega glavni urednik je dosedanji urednik »Slovak«, katoliški duhovnik Júr Koza Matejev. Potrebne novice za izdajanje lista, okoli 3 milijone Kč, mu je daroval, kakor sam poroča v uvodniku prve listne številke, mecen, katerega imena ne navaja. Radi tega so nastale različne domneve: imenovan je bil minister Hodža, ki pa to zanika, naveden je bil min. Mičura;

težko je reči, kdo je bil oni darovalec. Razgovorov se je udeleževal tudi »visok uradnik«, bivši policijski ravnatelj dr. Klíma, na katerega delovanje v avstrijskih časih se praški krogi z nevoljo spominjajo. List se naziva neodvisnim »v smeri ljudske stranke« in trdi, da je noče razbiti. Kar se tiče programa, se je izrazil jasnejše edino le v vprašanju avtonomije, da se to v dosedanjem politiko ne sklada in da mora biti radi tega za formulacijo razumnega in izvedljivega programa. Za listom stoji tudi Juriga, mlajši duhovništvo in dijaštvo. V vsakem slučaju gre tu za pozornosti vreden dogodek, kajti to je prvi pojav neskladnosti iz notranosti ljudske stranke in ni izključeno, da je s tem položen temelj za nov razvoj političnih razmer.

Izvolitev Hindenburga za predsednika so sprejeli Nemci pri nas z velikim zadovoljstvom. Ojčila se je njihova aspiracija in iz izjav njihovih poslancev je očito, da niso izgubili njihovi načrti, po katerih bi se odtrgali od čsl. republike k Nemčiji. Hindenburgu so bile poslane s pomembnega ozemlja brzajoče čestitke in med gratulanti so bili tudi poslanci t. zv. aktivističnih strank, kakor primer agrarne stranke.

V komunistični stranki se razmere po razsodbi v Moskvi niso poravnale in boj v njej se nadaljuje. Izven stranke so sedaj štirje poslanci (Bubnik, Warenbrunn, Rouček in Kříž) in odhaja posl. Kučera, ki je izjavil, da se treba potruditi za odstranitev dosedanjega vodstva stranke. Secesija izdaja tednik »Hlas pravdy«, ki bo od 15. dalje dnevnik. Ta akcija se ne sme podcenjevati, kajti secesija ima v svoji sredi odličnejše voditelje delavstva, ki so pri njem priljubljeni, kakor Rouček, ki bo najbrže glavni urednik lista.

Čeprav imajo biti parlamentarne volitve šele v aprilu prihodnjega leta, se vendar že sedaj javlja predvolilna agitacija očitno pod vplivom stalno se vzdržujočih vesti, da pride do volitev jeseni. Predvolilna agitacija meče senco na delo v koalicijski, ki že brez tega trpi na posledicah nesporazumov v vprašanju o uvedbi zemljedeljskih carin. Dolej se o stvari dalje razpravlja in širijo se že celo vesti, da vlada mo-

goče drugi teden odglašuje naredbo o zemljedeljskih carinah. V tem slučaju bi bilo pričakovati, da večina v socialno demokratski stranki izsili demisijsko ministrov ali da se vsaj izvede rekonstrukcija kabineta.

Kakor poroča »Večera«, se je vrnil ministrski predsednik Švehla dne 7. t. m. s svojega bivanja na jugu. Njegovo zdravstveno stanje je zadovoljivo; kdaj pa prične zopet uradovati, ni znano.

Med novinarji posameznih slovenskih narodov, zlasti pri nas, v Jugoslaviji in v Poljski, je bila v zadnjem letu znova izražena želja, da bi se stvorila zopet organizacija novinarjev, v kateri bi bili zastopani vsi slovenski narodi v svrhu gojitve vzajemnih stikov. V zvezi českoslovaških novinarjev v Pragi se je zato vršilo dne 7. t. m. posvetovanje, na katerem se je sklenilo, ustanoviti novo vseslovensko zvezo novinarjev. Predložena so bila pravila iz izročena sekcijam v sprejetje; ko se to izvrši, prične zveza delovati.

Univ. prof. MUDr. Jos. V. Drozda je doživel 6. t. m. svojo 75. letnico. Jubilat je delal do prevrata na Dunaju, kjer je odkrito nastopal kot čeh in Slovjan, bil voditelj češke manjšine, bil zelo priljubljen v jugoslovenskih krogih na Dunaju, zlasti so ga radi imeli

dijaki zbog njegove ljudomilosti. Dunajski krogi so ga gledali po strani in na Dunaju ni dočkal svojega imenovanja za profesorja, dasi je bil priznan za znanstveno kapaciteto.

Odlični češki kemik dr. Bohuslav Brauner, profesor na Karlovi univerzi, je proslavil 8. t. m. svoje 70. leto. Obogatil je češko kemično vedo s svojim delovanjem in zvesti tradicijam svojega očeta, ki je imel posebno vlogo l. 1848., je kazal povsodi svoje češko in slovensko čustvovanje. Kot znanstvenik se je povsod do svetovnega imena. Kot navdušen gojitelj sporta spada med prve borbe češkega alpinizma v slovenskih Alpah, kamor prihaja na poletno bivanje, zlasti na Bled.

Češko kiparstvo je zadela nenadomestljiva izguba s smrtno prof. Jana Šturje. Umetnik velikih kvalitete je končal svoje življenje v 44. letu, ko se je dvigal do najlepšega umetniškega stvarjanja. Cela vrsta njegovih del, kaj bi bil lahko še storil za češko kiparsko umetnost. Med najznamenitejšimi njegovimi deli so: spomenik Hane Kvapilove, spomenik selske vstaje v Ujezdu, Svat. Čecha na Kral. V. nobrah. B. Smetane v Litomyšlu J. A. Komenskega za Amsterdam itd. J. K. S.

Prosveta

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama:

Začetek ob 20. zvečer.

- 12. maja, torek: zaprto.
- 13. maja, sredo: Narodni poslanec. Red D.
- 14. maja, četrtek: zaprto.
- 15. maja, petek: Drama gostuje v Beogradu.
- 16. maja, sobota: drama gostuje v Beogradu.
- 17. maja, nedelja: drama gostuje v Beogradu.
- 18. maja, ponedeljek: zaprto.

Opera:

Začetek ob 20. zvečer.

- 12. maja, torek: Mignon. Red A.
- 13. maja, sredo: Glumica — Cvetje male Ide (balet). Red B.
- 14. maja, četrtek: Carmen. Red E.
- 15. maja, petek: Gostovanje Hudožestvenikov: Na dnu. Izven.
- 16. sobota: Gostovanje Hudožestvenikov: Ženitev. Izven.

— Klavirski koncert. Svetislav Stančić, visoko nadarjeni učenec nedavno umrlega Busonija, pianist in skladatelj, je večeraj v Filharmoniji kot V. koncert v abonmaju priredil klavirski koncert, ki bi prav gotovo zaslužil zaupanje naše publike. Bil pa je naravnost sramotno slabo obiskan. Res je, da smo že na koncu sezije, da imamo muzike preko grla, toda lastnih obhajevanja vrednih talentov, bi vendar ne smeli bojkotirati. Morda pa publike ravno zaradi tega ni bilo, ker je Stančić naš rojak? Spored je obsegal pester niz klavirskih skladb Bacha (duhovito prirejenega od Stančića), Liszta (Sonata v h-molu), Busonija (Indijanski dnevnik), Debussyja (Préludes), za nas popolnoma novega Španca Albéniza (El Albaicín), po Stančiću prirejenega Štröma (Sulta) in Konjovića (Pesem in Ples) ter Skrijabina (Sonata št. 4 v fis-duru). Program je bil morda prester, nekoliko predolg. Izostal bi lahko Liszt, tudi Debussyjeve tri preludije še poznamo. Zelo interesanten je bil Bach v Stančićevi predelavi, blazni, zlasti ritmično zanimivi motivi rdečekožcev Busonija, začel, iskren Debussy, temperamenten, vroč Albéniz, posebno trd oreh za pianiste, barvite predelave Stančićeve Štröma in Konjovića, za spoznanje preveč virtuozno, in na znanje občuteni Skrijabin. Stančić ima briljantno tehniko. Žal se mi, da je virtuoznost pri njem nekoliko preveč podčrtana. Njegov pedal je silno zvenel in šumel, zato so nekatere partije bile nekoliko zalite, zabrisane. Ima ogromen udar. Ljubi predvsem krepke izraze, vendar pa je tudi mehkim, hrčnim momentom kos. Ima izčiščen okus visoko glasbeno inteligenco, kotosen spomin. Mlad je še, a vendar ga še lahko prištevamo k našim najodličnejšim pianistom.

— Gostovanje Hudožestvenikov v Ljubljani. Prvi večer v petek 15. t. m. vprizore Hudožestvenikov Maksim Gorkijevske slike iz življenja v 4 dejanjih »Na dnu«. V tej igri nam Gorki s pestrimi barvami slika velkomestni proletarijat in nam z vso resničnostjo predločuje ljudi, ki jih je usoda vrgla z vso brutalnostjo na najnižjo točko, to je na dno življenja. Med najrazličnejše tipe teh velkomestnih revežev priroma, sam Bog ve od kje, tuje Luka. Z dobro besedo in zgledom hoče vplivati na vse njihove napake in strasti, tolaži trpeče in oštevča grešnike, toda brez uspeha. V kratkih starih slikah se odigrava med drugim tudi kratka, a burna ljubzenska tragedija potepuha Pepela, njegove ljubice Vasilise in njene sestre Nataše. Ko je njihova drama končana, odide tulec Luka bogve kam in življenje teh ubogih stvorov, prebivalcev velkomestnega proletarskega nočnega azila poteka zopet po starem v grehu, boju in trpljenju. — V igri nastopi okrog 20 članov. Glavne vloge pa so v rokah gg. Krizanovske, Gročeve, Tokarskaje, Adamajtsove, Dnjeprove in Pavlova, Masalitnova, Bakšjeva, Komisarova, Šarova, Sjerova in drugih. Igro režira N. O. Measalitnov, slikar pa je A. G. Andrejev.

— Premijera baleta »Cvetlice male Ide« v naši operi. V sredo zvečer vrši se v naši operi premijera baleta »Cvetlice male Ide«, katerega vsebina je posneta po ljubki Anderselovi pravljici. Izredno lepo in zanimivo glasbo napisal je skladatelj Klenav. Insciniral in naučil je balet baletni mojster g. Trobiš. Orkester vodi kapelnik Nefat. Balet ima sledečo vsebino: Mala Ida pripleše v sobo s cveticami. Z vrta pride dijak in ji pripoveduje pravilico o cveticah: ponoči, ko spi, plešejo na vrhu cvetlice. Ida in dijak zaplešeta, kar vstopi stari svetnik in ju pokara. Ida ga prosi, da-li sme iti z dijakom na sprehod. Strogi svetnik ji tega ne dovoli; dijak se poslavlja od nje in ji razkriva svojo ljubezen. V sobi se je stemnilo. Ida ostane sama in se igra s svojo punčko. Toda ne more zaspati. Zunaj se čuje veselo petje mladine, katero mala Ida pozdravlja. Punčko položi v omaro in leže spat. Zarek svetni nanjo in počasi se sobica izpremeni v vrt, poln cvetja in dreves. Cvetlice rajajo in plešejo. Dimnikar pokuka izpod mize in cvetlice beže pred njim, on pa gre k omari, vzame iz nje punčko in zapleše z njo. Prizide kralj in kraljica, ki se jima cvetke priklanjajo. Kralj ukaže pazu, naj zbudi malo Ido. Ta gre, jo poljubi in Ida se sledeči. Pride zopet dijak, ki zaraja z Ido, in nato ju kraljevska dvojica poroči. Vesela svatovščina. Cvetlice se jima klanjajo. — Ida se je zbudila iz prelepih sanj. Vstane in odgrene zaveso; njene lepe cvetlice leže ovnele po tleh. Še enkrat zapleše z njimi, vsa blažena, kakor njene sanje, pripleše do mize in skrije svojo lepo glavico med cvetke. Balet ima dve sliki. V prvi nastopijo: Japljeva, Svobodova in Trobiš, v drugi pa poleg imenovanih še Lutrova, Moharjeva, Maslova in Golvin.

Baletni zbor pa predstavlja razne cvetlice. Pred baletom se poje opera »Glumica«. — Predstava se vrši za red B.

— Oratorijski koncert, katerega izvajal pevski zbor Glasbene Matice ljubljanske, se vrši v ponedeljek dne 18. in so vstopnice za njega v predprodati v Matični knjižnici. — Knez Serebrjani. Roman iz časov Ivana Groznega. Ruski spisalec Aleksej K. Tolstoj, prevedel Al. Benkovič. Cena za ude Družbe sv. Mohorja broš. Din 31.— vez. Din 40.— za neude broš. Din 41.30. vez. Din 53.40. — Ta obsežni zgodovinski roman je izšel kot 5. zvezek »Mohorjeve knjižnice«. Krasi roman, ki je bil na Ruskem uveden v vse šole in ljudske knjižnice, je tako zanimiv, da ga ne moreš odložiti, ko si ga prišel brati. V tej izredni knjigi se jasno zrcali ruska duša in nam daje slutiti to, kar je prišlo med vojno: krvava revolucija. Ta knjiga je naravnost potrebna za vsako knjižnico in za vsakega posameznika, ki zbira lepo čtivo. Cena je za delo knjigo (31 pol obsega) zelo nizka. (Ta roman je pred več kakor 30 leti izhajal kot podlistek že v »Slov. Narod«. — Uredn.)

Detajl, ki ima svojo vrednost

Različne pomankljivosti kože, kakor tudi staranje oblika, povzročajo navadno izsuševanje kože.

CREMA SIMON

(Crema SIMON) ohranja mehko in prožnost kože, tako da ji da mladost in lepoto.

Ta izvrstna krema se mora uporabljati se na očiščeni koži po storičen toaleti, tako da le rahlo drgnjenje s prstom zadostuje, da prodre v kožo. Ker kožo potne luknjice jo popolnoma obsojirajo, ne pušča ta krema za seboj nobenega sledu barvanja ali bleščavosti.

Prodaja se posodo kremo, prašek in milo SIMON

Parfumerie SIMON, 39 Fg. St. Martin, Paris

Julijska krajina

— Propadamo. »Goriška Straža« daje Slovincem dobre nauke, da ohranimo, samo če bomo gospodarsko močni in samostojni, tudi svojo narodnost. List žigosa njejanje, zapravljanje, brezmišelnost, lahko življenje in vsiljiva: Otržite se zapravljenosti in poprimite se varčnosti! Vse lepe in prav, dostaviti le treba, da h propadanju prispeva tudi združbanska politika gospode okoli »Goriške Straže«. Tudi te se treba otrešiti goriškim Slovincem.

— V Renčah je bil v nedeljo sklep strokovne nadaljevalne šole za zidarje z otvoritvijo razstave šolskih izdelkov. Šola rodi vedno dobre uspehe.

— Predavanja. »Zveza prosvetnih družtev« priredi naslednje tedne v Gorenji Šoki dolini serijo znanstvenih predavanj: kinematografom. Prvo predavanje bo imel tomlinski zdravnik g. dr. Ali. Serjuna. Predaval bo o jetiki.

— Delitev skupnih zemljišč. Za komisarija za ugotavljanje in likvidacijo skupnih zemljišč je imenovan g. dr. Milost, ki je v razgovoru z zastopnikom »Edinosti« rekel, da je vprašanje delitve in preureditve zelo mnogostransko, najprej pridejo v poštev prejšnje, že vložene pri oblaših, in pridejo pri ureditvi gotovo do svojih deležev vsi prizadeti. Na okrožnico, ki jo je odpisal na županstva, niso dospeli še odgovori.

— Vseled nalivov porušena cesta. Med Krajiema Kamno in Smast se je vseled nalivov porušila cesta v dolžini 200 metrov. Odnosno prebivalstvo je po tem slučaju hud prizadeto in potrebna je takojšnja vstopitev ceste za promet na levem bregu Soče. Poslanec dr. Wilfan je v tej zadevi interveniral pri civilnem geniju.

— Izseljeniški tečaj pri Sv. Luciji se je zaključil te dni. Vdeleževalo se ga je 17 gencev. Predavni je bilo 14. Tikala so se tebarske stroke. Predaval je inž. Collariz iz Trsta, po italijansko seveda. Z uspehom je bil zadovoljen odposlanec iz Rima, ki je povedal, da se bodo slični tečaji ponavljali in raztegnili na mizarstvo in mehanično stroko.

OSKAR H. Razpad carstva

Roman zadnjega avstrijskega cesarja.

»Mnenja sem, da je to bolj nevarno za Vas in Vaše tovariše, ker sem sedaj spoznal Vaše anarhistične težnje.«

»To je Vaše mnenje?« Coletti se je tiho, a rezko zasmejal. Iz tega smeha je zvenela radost hudobneža ob uničevalnem delu. »Hočem Vam nekaj pokazati, hočem izpolniti svojo obljubo.«

Coletti je odprl predal pisalne mize in vzel iz njega sveženj papirjev.

»Morda bo Vas to zanimalo, gospod grof. To je imenik voditeljev srbskega tajnega društva »Črne roke«. Težnja te organizacije je, da se uedinijo vsi balkanski Slovani in da se avstrijski Slovani osvobodijo habsburškega gospodstva. Ta organizacija se razteza preko vseh balkanskih držav. Odstavitev nemškega kneza Battenberškega v Bolgariji je prav tako njeno delo, kakor abdikacija kralja Milana v Srbiji. Tu imate pisma ruskih ministrov, ki s carjevo vednostjo obljubljajo temu narodnemu pokretu podporo Rusije. Tu so poročila ruskih nihilističnih zvez o napredovanju njihovega gibanja, o predstoječih akcijah propagande dejanja. Tu so poročila slovenskih in čeških sokolskih zvez, o njih propagandnem in vzgojevalnem delu.

vanju. Kakor vidite, združujemo v svoji organizaciji vse revolucionarne struje. Vsa stremjenja političnih gibanj se nahajajo v naši službi. Je to ves svet obsegajoča, močnoga zveza, h kateri morate pristopiti ali pa morate računati, da Vas uniči.«

Grof Wolkenstein je zadovoljno priklimal. Dovolj jasni ste, Coletti. Da ste svojo obljubo napol izpolnili, me veseli. Imam dovolj poviš, da bom stvar še nadalje zasledoval. Da bi jaz pristopil k Vaši anarhistični zvezi, na to pač sami ne verjamete!»

Coletti je zmajal z glavo. »Ne smatram Vas za dovolj pametnega. Da boste stvar še nadalje zasledovali, meni ni treba posebe zatrjevati. Mnenja pa sem, da v to ne boste našli potrebnega časa.«

»Ali naj bo to grožnja?« Grof se je mogočno vzravnil, da je prišla do popolne veljave njegova silna postava.

»Boli v svarilo!« je ravnodušno pripomnil Coletti in zopet shranil svoje spise. »Mislim si, da ste prišli semkaj oborožen od glave do pet. Jaz sem brez orožja in v tem slučaju bi pač ne bila umestna nobena grožnja.«

Wolkenstein je malo razmišljal. »Povejte mi, Coletti, kaj pa zahtevate za svoje dokumente? Morda pa se le pobotava!«

»Lahko si mislite, da razpolagam z bogatejšimi sredstvi, kakor Vi, Wolkenstein. Prihranite si svoje predloge! Kar hočem doseči, to dosežem tudi proti vaši volji.«

»Bomo videli! Preveč ste izdali, da bi bili ne-

dotakljivi. »Ozrl se je na Tonija, ki je pozorno in strumno stal ob vratih, in rekel: »Dva sva proti Vam, lahko Vas prisilim.«

Coletti je segel v predal na pisalni mizi in vzel iz njega cigareto, ki si jo je prav nerodno prižgal. »Ne stanujem v tej hiši sam. Srbija je pravna država. Reparski napad Vas spravi v konflikt z oblastjo!«

Mir, ki ga je kazal Coletti, je Wolkensteina osupnil. Mož se je zavedal da je na varnem. Odločilen korak se je zdel kot predrznost.

»Končajva najin razgovor. Vsekakor bom stal na braniku. Svarim Vas pred napadi, ki me bodo vedno našli pripravljenega. Imam še toliko vpliva, da lahko posvarim srbsko vladno pred Vašo agitacijo.«

»Samo glejte, da ne zaidete na nepravno mesto.«

Coletti je pihal od sebe močen oblak dima. »Sicer pa mi je bil Vaš poset v veliko čast. Glejte, da ne pridete prekasno domov. Gospodična Lora bi bila lahko v skrbeh, ako bi izostali.«

Wolkenstein je odšel proti vratom, ki mu jih je Toni odprl. Ves ta čas pa ni izpustil iz vidika svojega nasprotnika. Njegova previdnost pa je bila, kakor se je zdelo, nepotrebnost. Coletti je mirno obsedel na svojem stolu. Wolkenstein je stopal po stopnicah nizdol. Na stopnicah in v veži ni bilo videti žive duše. Samo vrata v klet so bila odprta. Brez vsakega namena sta obstala in se zagledala v mračne hodnike s temnimi oboki. V tem trenutku so se odprla vrata, ki so vodila v

vežo in cela množica ljudi je molče in s tihim gnetom navajala na nju. Se predno sta mogla potegniti orožje, so ju neznanzi zašli in ju vrgli preko stopnic v klet. Tesno drug ob drugem sta se trkala po stopnicah navzdol. Zgoraj so se hrešče zaprla vrata, zapah in ključavnica sta zaškrpala. Gosta tema, ki bi se dala skoraj prijeti, ju je obšla. Tipaje naokrog, se je dvignil Wolkenstein. Od padca so ga boleli vsi udje. Pozorno se je obtipal in se prepračal, da se kljub bolečinam, ki jih je čutil, ni resno poškodoval. Prestrašilo ga je tiho hreščanje Tonija, ki je še ležal ob njegovih nogah, ne da bi se ganil. Sklonil se je nad nepremično telo in ga obtipal z večjo roko. Prepračal se je, da se mu ni zgodilo nič hudega. Roke in noge niso bile zlomljene. Navdala ga je tolažilna nada, da se je Toni samo onesvestil in da se bo v kratkem zopet zavedel. Segel je v žep in potgnil iz nje škafličko voščenih svečk, ki jih je rabil za prižiganje smodk. Prižgal je svečko in ob njeni slabi svetlobi še enkrat preiskal hropečega služabnika. Razen poštene otekline na čelu, ni našel nobene rane. Z drgnjenjem in gnetenjem je skušal zopet oživiti nezavestnega. S precejšnjim trudom se mu je to tudi posrečilo. Toni je globoko vzdihnil, se vzravnil in z začudenimi očmi zrl v ugašajoč plamen voščene svečice.

»Saperment, to so bili kozolci, ki sva jih delala gospod grof, predno sva priletela semkaj. »Za trenotek je močlal, nato pa pripomnil: »Prvi sem pač priletel doli jaz, gospod grof ste padli name. Zato sem se tudi boli potolkel.«

Gospodartsvo

Koliko se po svetu popije

Minula nedelja je bila pri nas v znamenju treznosti in našim javnim činiteljem gre vse priznanje, da so se lotili problema, kako izkoreniniti zlo, ki enako razjeda in teži vso človeško družbo. Alkohol je najhujši socialni bič, ki pa igra žal precej važno vlogo tudi v narodnem gospodarstvu. Da se javnost prepriča, koliko denarja vržejo pijanci proč, si hočemo v naslednjem ogledu dati statistične podatke o vporabi alkohola v evropskih državah.

Mednarodni urad za borbo proti alkoholizmu v Lausanni je napravil statistične urade raznih držav, naj mu pošljejo podatke o domači izdelavi, uvozu in izvozu alkoholnih pijač v letu 1919—1922. Na podlagi teh podatkov je mednarodni urad izračunal povprečno letno vporabo piva, vina, mošta

	v litrih	žganja	vina	piva	Skupaj čistega alkohola
Avstrija	3.400.000	20.500.000	45.700.000	5.750.000	75.350.000
Anglija	2.100.000	1.500.000	81.300.000	6.170.000	91.070.000
Belgija	2.270.000	7.300.000	160.600.000	8.930.000	179.100.000
Bolgarska	1.170.000	15.400.000	2.700.000	2.540.000	33.810.000
Nemčija	2.490.000	3.200.000	48.700.000	2.660.000	56.850.000
Italija	2.190.000	96.600.000	2.900.000	13.770.000	113.460.000
Španja	5.930.000	85.400.000	1.500.000	15.800.000	102.630.000
Norveška	0.740.000	3.800.000	30.300.000	1.950.000	36.790.000
Romunija	1.090.000	7.200.000	2.000.000	1.350.000	11.640.000
Francija	1.740.000	35.600.000	6.900.000	5.730.000	50.970.000
Madžarska	4.640.000	143.200.000	25.800.000	17.610.000	271.250.000
Čehoslov.	4.660.000	3.200.000	47.800.000	3.052.000	58.712.000
Švedska	4.210.000	0.620.000	31.200.000	3.030.000	39.060.000
Jugoslavija	0.320.000	7.000.000	5.000.000	1.220.000	13.540.000

Ce primerjamo te številke, vidimo, da popijejo od naštetih držav največ žganja na Španjci, najmanj pa v Jugoslaviji, kar pa ni verjetno, ker je rakija zlasti v južnih krajih zelo priljubljena in smo torej njej, da se je mednarodni urad glede Jugoslavije zmotil ali da so ga »nasamarili« naša statistika. Vina popijejo največ v Franciji — 143 litrov povprečno na osebo, na vsakega moškega v starosti nad 15 let pa povprečno celo 286 litrov letno, torej malo en liter dnevno. Franciji sledita Italija in Španja. Vzrok, da pijejo ti narodi toliko vina, je bržkone v zelo razvitem vinogradništvu; poleg tega je pa ponekod tudi pomanjkanje pitne vode. Malo vina se popije na Angleškem in Švedskem. Piva po-

in žganja na vse prebivalce z ene strani, z druge pa za vse moške nad 15 let. Če hočemo dobiti splošno sliko o vporabi alkohola v vsaki posredni državi, mora spremljati porabljen količine vina, piva, žganja itd. v čisti alkohol in seštetiti te količine. Da izračuna, koliko alkohola odpade na vsakega moškega v starosti nad 15 let, je mednarodni urad odšel od celokupne konsumacije eno tretjino, če vpoštevamo splošno pravilo, da porabi ženske dvakrat manj alkohola, nego moški, deca pod 15 let ga pa sploh ne uživa. Na podlagi teh računov je izdal mednarodni urad za pobiranje alkoholizma brošuro, iz katere je razvidno, koliko porabi posredne države alkohola letno:

	Skupaj čistega alkohola
Avstrija	75.350.000
Anglija	91.070.000
Belgija	179.100.000
Bolgarska	33.810.000
Nemčija	56.850.000
Italija	113.460.000
Španja	102.630.000
Norveška	36.790.000
Romunija	11.640.000
Francija	50.970.000
Madžarska	271.250.000
Čehoslov.	58.712.000
Švedska	39.060.000
Jugoslavija	13.540.000

pijejo največ v Belgiji (na vsako osebo odpade 323 litrov letno), dalje v Angliji, Nemčiji, Češkoslovski, Avstriji, Švedski in Norveški. Celokupna konsumacija alkoholnih pijač, izražena v čistem alkoholu, je pa največja v južnih državah — Franciji, Italiji in Španji. Na zadnjem mestu so Norveška, Romunija in Jugoslavija. Tudi tu mora biti pomota, ker se Jugoslaven žal še ne moremo prištevati med trezne narode. Menda so nam hoteli gospodje v Lausanni napraviti kompliment, ali pa so iz navade postavili Jugoslavijo na zadnje mesto, kakor delajo večinoma vedno, kadar nas hočejo primerjati v tem ali onem pogledu z drugimi državami.

—g Italijansko - jugoslovensko trgovino v letu 1924. Lani je Italija uvozila iz Jugoslavije za 557 milijonov lir blaga (leta 1923. samo za 489 milijonov lir). Izvoz iz Italije v Jugoslavijo je znašal 370 mil. lir (leta 1923. pa 336 mil. lir). Med državami, ki največ uvažajo v Italijo, je bila Jugoslavija na desetem mestu, med kupci italijanskega blaga pa na osmem.

—g Tržišče vina. Naše domače tržišče vina je navezano izključno na trgovino v državi, poleg tega je pa velik zastop v prometu. Na Češkoslovsko so prodne neznatne količine. V okolici Vrčca notrajo 9% belega vina 5,50—5,70 Din, 10% črna vina 4 Din, hrvaška vina notrajo med 4—8 Din, medjumurska 10 Din, srbijanska med 7—10 Din liter. V Marcu je znašal naš izvoz vina 118 ton, v vrednosti 742.000 Din.

—g Tečaj ekvivalentnih valut. Ker se v denarnem prometu često pripeti, da pridejo v našo državo razne valute, ki sicer ne notirajo na naših borzah priobčujemo infor-

macijske tečaje ekvivalentnih valut: franki (alžirski) Din 2,36, avstralski funt 262,20—262,80, bolivar (Bolivija) 7 Din, južnoafriški funt 244,70—245,30 Din, kanadski dolar 54,20—54,30 Din, ceylonska rupa 5,25 Din, argentinski peso 19,23—19,27 Din, portugalski milrejs 1,31 Din, brazilski milrejs 4,38 Din, indijska rupa 13,11—13,14 Din, čilski peso 3,50 Din, egiptovski funt 252,20—252,80 Din. Te tečaji so veljali v aprilu, dočim so se za maj znatno spremenili.

—g Boj proti industrijskemu dimu. Znanstveno preskuševališče mednarodnega poljedelskega zavoda v Rimu je predložilo stalnemu mednarodnemu odbeku tega zavoda predlog češkoslovanskega profesorja Stoklasa, ki hoče boj proti industrijskemu dimu, izročiti mednarodni komisiji v premitovanje, da se dožene škodljivi učinki tega dima na ljudi, živali in rastline, na kar bi se mogla ustvariti pravna podlaga za povrnitev škode.

Pangermanska iredenta

Zano je, da so se nedavno fuzijonirala vsa pangermanska društva v Avstriji. »Deutscher Schulverein« in »Südmark« sta dobili novo, skupno ime »Deutscher Schulverein Südmark«. Fuzijonirana pangermanska društva so že pristopila k zelo intenzivnemu delu. Njih namen je najprej germanizirati slovenske elemente v Avstriji, nato pa sodelovati pri germanizaciji elementov v naši državi. Iste cilje imajo tudi proti drugim narodom, proti Italijanom in Madžarom. Vendar je njih glavna akcija naperjena proti Slovanom, in sicer proti Slovincem na Koroškem in Hrvatini na Gradiščanskem.

»DSS« ima svoje agitatorje in eksponente tudi v naših krajih, med Nemci kraljevine Srbov, Hrvatov in Sloven-

cev. Tudi preko mej prehajajo državljani avstrijske republike in širijo pangermansko iredento med nemškimi državljani naše kraljevine. Nedavno ekskurzija dunajskih študentov v našo državo, takozv. Balkanreise, je služila istemu cilju. Zanimivo je, da so dijaki te ekskurzije, predno so se podali na pot, prejeli almanah in knjižice, kjer so stale na prvi strani famozne pangermanske pesmi, kakor »Deutschland, Deutschland über alles...« in druge. Tudi ni treba pozabiti, da je ekspedicijski vodil znan profesor zgodovine na dunajskem vseučilišču dr. Ubersberger, ki je nekoč skupno s slovitim profesorjem Redlichom vodil besno kampanjo proti Srbom in pozival Evropo, da kaznuje »razbojnike« in »ubijalce«.

Ti intelektualci nemškega šovinizma so tedaj nesramno klevetali narodno dnastijo Karadžordžević in kralja Aleksandra.

Avstrijska vlada ne samo da tolerira nego tudi favorizira iredentistično akcijo »DSS«! Na Gradiščanskem preganjanje člani te organizacije naš narod in mu vsiljujejo knjige, ki globoko ranijo njega nacionalna čustva. Poleg tega prete našemu narodu z velikim germanskim carstvom, ki se bo razprostralo od Trsta do Črnega morja.

Te dni smo prejeli prepis poročila o delovanju »DSS« v Burgenlandu. Tu se poroča o akciji tekoma l. 1924 in 1925. V poročilih pravi poročevalec: »Gradiščanski (Burgenland) potrebuje enako akcijo, kakor Koroška. Tudi v Burgenlandu žive razne struje, ki so neprijeteljsko razpoložene proti Nemcem«. Tamkaj biva 16.000 Madžarov in 40.000 (hvala Bogu, da še to priznajo!) Hrvatov. Zato je razumljivo, da smo tej pokrajini posvetili polno pažnjo. Z zadovoljstvom ugotavljamo, da so tamonje oblasti razumele našo akcijo. V 17 krajih smo osnovali »DSS« knjižnice. V to svrhu smo porabili tudi knjige iz Berlina. V šoli smo uvedli brezplačne ure. Priredili smo nadalje izlete z mladino in jo uvajali med nemško prebivalstvo. Stik mladine z odraslimi je učinkoval blagodejno. Pri tem pa ne smemo pozabiti na brate onkraj meja.

Iz istega poročila se razvidi, da je »DSS« vzdrževala 300 knjižnic. Največja je v Gradcu z 8000 zvezki. Dohodki te knjižnice znašajo letno 51 milijonov kron. Poročilo pravi nato: »Povsem prirodno je, da smo v prvi vrsti skrbeli za obmejne kraje. Pomagali pa smo tudi bratom pod tujim gospodstvom z dobrimi knjigami.« »DSS« je osnovala tudi lastno tiskovno zardugo.

»DSS« razpolaga z lastnim časopisom »Südmarkbundeszeitung«. To je mesečnik, ki poroča o položaju nemstva pod tujim gospodstvom in ki služi propagandi preko mej. List izhaja v 10.000 izvodih. Posamezne številke prinašajo družinski del in pa iredentistično prilogo s političnim dodatkom. Razen tega izdaja »DSS« še en list za Koroško. Po fuziji nameravajo sedaj te iredentistične organizacije pokreniti še druge liste. Na Dunaju izhaja »Deutschost Tageszeitung«.

Ta iredentistična društva imajo svojo loterijo, radio itd.

»DSS« je razširila svoje delovanje tudi na Vojvodino in je v tesnih »kulturnih« zvezah s tamonjnimi Nemci. Nemci iz Vojvodine nastopajo točno po navodilih iredentistov v Avstriji in Nemčiji. Vsi dečujejo na to, da se v naših krajih germanstvo okrepi, bodisi kulturno, bodisi gospodarsko. Pri tem nastopajo z dvolično, domišljavo krilatice: »Germaniziranje je idealiziranje!« Slični gesli prikrivajo svoja prava iredentistična stremjenja...

Tem akcijam pangermanskih društev na naših mejah in v notranjosti naše države moramo posvetiti največjo pažnjo. Maskirajo se z raznimi kulturno-humanisti in »sportno-turističnimi« ustanovami, pri tem pa izvršujejo v bistvu agitacijo za politično in imperialistično nemško invazijo, ki še ni zmrla s porazom Avstrije in Nemčije. Ta invazija se je naložila zlasti v zadnjem času z izvoitvijo Hindenburga in z glasno agitacijo za priključitev Avstrije k Nemčiji...

Nanram vsem tem pojavom moramo v bodoče postati čuječi ter nanje odločno reagirati!

To in ono

Ovanajstletni mož

Pred leti se je preselil s kmetov v Kopenhagen lastnik hotelov Viktor Sindal, ki je imel v življenju povsod smolo. Hotel je moral prodati, v mestu tudi ni imel sreče in ko je pred dve leti čital v novinah o ustanovitvi družbe, ki naj bi ustanovila dansko naselbino v Nicaragui, se je Sindal z drugimi nesrečniki izselil v divje kraje tropične Amerike. Družba ga je poslala naprej, da se seznanji z ondrotnimi razmerami. Ker je bilo potovanje drago in si je moral več izposoditi nekaj denarja, je pustil svojo rodbino v Kopenhagnu ter odpoval z najstarejšim sinčkom, 10letnim Carifom.

Po prihodu v Ameriko si je kupil Sindal skromno posestvo ter se je z vso vneto lotil poljedelstva. Izselenci so se naselili v okolici ter se tolažili z nado na lepšo bodočnost. Se pred prvo žetvijo so divjaki napadli in opustošili dansko naselbino. Nekaj učitelja, ki se je naselil blizu Sindalovih, so divjaki umorili, njegovo gospodinjstvo pa zversko mučili. Ker je izseljenec povsod preganjala nesreča, so zapustili dotični kraj ter se preselili nekateri v mesto Bluefields, drugi pa v Managua. Večina kolonistov je poginila v tragičnem podnebu, ostanke ponesrečene akcije so pa danske oblasti prepeljale v domovino. Sindal se ni hotel vrniti s svojo nesrečo, nego si je kupil novo posestvo v Cona del Oro. Pisal je svojcem redko in iz njegovih pism je bilo razvidno, da trpi in da noče priznati novega brodoloma.

Te dni je pa prejela njegova soproga iz Nicaragui pismo, ki ga je pisal v februarju sinček Carif. Deček piše materi: »Mila mamica, Robert in Kaj! Sporočam ti, da je tvoj dragi mož podlegel mrzlici. Tvoj mož in naš oče je umrl 14. t. m. Dan je bil dolga, solnce je zahajalo in oče je šel za njim. Ko je bil oče mrtev, smo ga obkeli v najlepšo obleko in položili na oder, kjer so gorele štiri sveče, dokler ga niso odnesli. Ko je ležal mrtev, sem ga pokril z veliko dansko zastavo. Večkrat mi je dejal, če bi se kaj pripetilo, naj vse prodam in odpojem takoj domov in da ste lahko veseli, da niste prišli za nama v te kraje. Trajalo bo še dobre tri mesece, predno se ločim od mameče tuje, ker nima tu nihče denarja. Vrnem se k vam sigurno in brez nevarnosti. Pozdrav od očetovega groba. Pri pogrebu

je bilo vse v redu. Končam to pismo in pišem kmalu zopet. Iskrene pozdrave, moja mila mamica Val Carif.«

Sindalova je hitela s pismom v zunanje ministrstvo in danski konzulat v Bluefieldsu je dobil brzopojni nalog, da takoj pošlje dečka ter ga pošlje domov. Iz Bluefieldsa do Cony de Oro je treba najmanj teden dni jahati na konju, tako da bo morala nesrečnica mati še dolgo čakati, predno dobi razveseljivo vest, da so našli 12letnega moža, ki je moral že v zgodnji mladosti temeljito spoznati, kako težka je borba za obstanek.

Sreča

Menda ni na svetu človeškega bitja, ki bi si ne želelo biti srečno. Instinkt življenjske sreče in notranji nagon po sreči je nam dala že narava sama, ko je nas poklicala na svet. Cilj je samo eden, pač pa je mnogo najrazličnejših potoj, po katerih hodijo ljudje za srečo. Že stari Seneca, Cingulov in Neronov sovratnik pravi v svojih samogovorih o blaženem življenju (De vita beata): »Kdo, dragi brat Galio, si ne želi srečno živeti? Ali manjka nam spoznanja, kako priti do sreče. Nič ni težjega, nego postati deležen te prave sreče.«

Ta stari, rimski milijarder, opozicijski žurnalist, pesnik in filozof sodi o sreči zato tako strogo, ker si vsak človek svojo srečo drugače predstavlja. Če najde kdo srečo v ljubezni, jo išče potem kje drugje, v bogastvu, v zdravju, slavi itj. Danes hrepenimo po oddaljeni sreči in nočemo ničesar vedeti o bližnji in dosegljivi sreči, jutri zopet nasprotno. Sreča se menja časovno in krajevno. Ko se je začela zapadna kultura, je bil ideal človeške sreče nekaj posvetnega, gospodarskega, gmojnega. Pozneje se je ta problem spremenil v nekaj idealnejšega. Danes pa ne rešuje več vprašanja sreče narodni gospodar, temveč filozof. Tudi najradikalnejši programi socialnega življenja imajo svoje korenine v filozofiji. Celo najbolj zagriženi marksisti vé, da to vprašanje ne more biti rešeno z bogastvom, nego z razvojem in napredkom človeškega infentela, z vzgojo in izobrazbo, torej s pomočjo filozofije. Danes priznavajo vsi trezni ljudje, da se da človeška sreča doseči z vzgojo človeškega duha in telesa. Glede tega bi se filozofi še domeni. Ali pota, ki naj jih človek hodi, so še vedno ze-

lo problematična, še vedno individualno razdeljena. Ena vodi na desno, druga na levo, tretja si izbere zlato sredino. Kdo more biti nezmožljivi vodnik in popolnoma zanesljiva avtoriteta? Zdi se, da nihče in da se bo pojem človeške sreče še vedno spreminjal po ljudeh, času, njihovih potrebah in zahtevah. In tako lahko čez 2000 let zopet ponovimo Senecove besede: »Saj niti ne veš, brat Galio, kako težko je biti deležen prave sreče!«

Dete brez velikih možganov

L. Edelen in B. Fischer opisujeta tale izreden in zelo zanimiv slučaj: Po obdukciji trupla nekakega 4letnega deteta se je izkazalo, da v glavi ni velikih možganov. Medicinska literatura pozna doslej samo en tak slučaj in sicer pri nekem psu, ki so mu pri operaciji izrezali velike možgane. Dotični pes je živel po operaciji še tri leta, vendar pa se ni mogel gibati. V gobec so mu vtaknili cev, da so mu mogli dati hrano. Uboga žival se je vrtila po cele ure in ko je bila utrujena, je omahnila in zaspala. Svoje naravne in druge potrebe je opravljala čisto mehanično. Sploh zavedno izreagirala pojave v okolici.

Mati dotičnega deteta je izjavila o njegovem življenju to-le: »Dete je ležalo s prekritimi rokami več mesecev, ne da bi dalo od sebe kak znak, da se zaveda. Rok sploh ni znalo rabiti. Ko je bilo staro dve leti, ja začelo silno kričati in stokati. Morala sem mu obvezati glavo, da se je malo pomirilo. Opazila nisem na njem nobenega znaka o stanju duševnosti, iz katerega bi se dalo sklepati, da se vsaj malo zaveda, kaj se godi okrog njega. Od rojstva do smrti je ostalo neizpremenjeno, bilo je kakor mrtvo.«

Ta slučaj jasno kaže, kolikšnega pomena so veliki možgani kot središče živčnega sistema za vretenčarje, zlasti za človeka. Omenjena zdravniška pravita, da je dete brez velikih možganov bolj nesposobno za vsako kretanje, nego riba ali žaba z enakimi nedostatkami.

Diamant kot jubilar

Leta 1475., torej pred 450 leti, je našel Louis van Berguem in Brugge tajnosti brusilne in delitve diamanta in na tej podlagi je vstvaril umetnost, da se izbrusi dragoceni kamen v Jazette. V javnost je stopil kmalu na to s svojo iznajdbo v Antverpnu in Amsterdamu. Od takrat dalje cvete amsterdamsko brušenje diamantov. Z njim se je razvijala trgovina z diamanti. Dandanes je cena diamanta, kakor vsakega drugega blaga odvisna od množine, ki pride na trg. Posebni komisariji sortirajo blago po vrsti in teži, ločijo male kamne od karatnih kamnov ter podajajo tako podlago za določitev cene, ki se izvrši potem s strani trupe veletrgovcev in diamantnega sindikata v Londonu, kjer je glavni sedež trgovine z diamantom. Londonski sindikat pa nakupi skoro sam vse kamne in je torej neizogiben za vse trgovce in juvelirje na glavnih tržiščih. Največji diamantni konsum imajo Zjednjene države v Ameriki. One sprejemajo okoli 70% celotne diamantne produkcije na svetu. Leta 1921. je znašal ameriški diamantni uvoz 10,5 milijonov dolarjev, potem pada vsako leto. Skupno pride v trgovino na leto surovih diamantov v vrednosti okoli 36 milijonov frankov, ki predstavljajo v brušenem stanju približno petotno ceno. Svetovno bogastvo na diamantih se ceni na 38 ton surovega materiala.

* Rezerve zlata iz ruske carske dobe. Iz Pariza poročajo, da se v tamkajšnjih ruskih krogih zopet bavijo z vprašanjem, kaj se je zgodilo z rezervo zlata iz za zadnje carske vlade. Pravijo, da je odvedla s seboj češka legija okoli 16 milijonov od razkritega primanjkljaja 150 milijonov zlatih rubljev. Nadalje se zatrjuje, da je bila poslana večja svota ruski banki v Šangaju, katere ravnatelj je neki Poljak, ne da bi bilo znano, na čegav račun je svota vpisana.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.
Odgovorni urednik:
VLADIMIR KAPUS

Sprejme se dobro izurjen krojaški pomočnik. KLIMANEK, Šelenburgova ulica 6.

Barvni trakovi, ogljeni, indigo in povošeni papir, hektografski zviti in aparati, pedloge za stroje pri Lud. Baraga, Selenburgova 6/1. Telefon št. 930

Kupite sreče za sokolski tabor

Braća Holländer (Subotica)

preporučuju bogato skladište perja za jorgane i jastuke od najjeftinije do najfinije vrste. Najbolje poznata eksport firma, potpunu garanciju pruža. — Brza i tačna posluga.

PRODAJA MLINA I STRUGARE.

Na osnovi rešenja vanrednog zbora akcionara Ujedinjenih Industrija A. D. i odobrenja Gospodina Ministra Trgovine i Industrije Broj 5536 od 14. prošlog meseca objavljujemo, da prodajemo društveno imanje sa industrijskim postrojenjima Mlinom i Strugarom u Lazarevcu — Soplci kraj Železnice stанице Lazarevac iz sloboodne ruke. — Za uslove i ostala obaveštenja obratiti se Tehničkom Predzeću »Rokvitz« inž. Drag. D. Šćanski i Komp. Beograd, Kralja Aleksandra ul. br. 10, u dvorištu levo.

1416 Likvidacioni odbor.

Većja množina drv

se kupi. — Istotam se prodaje krasen lovski voz. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 1428

Mesečna soba,

opremljena na podstrešju. — se takoj odda (samo gospodu). — Korsi-ka, Vrtička 3. 1429

Prazno sobo

ali opremljeno — išče za- konski par brez otrok — Plaća se event. za pol leta naprej. — Ponudbe pod »15. maj 1925/1425« na upravo »Slov. Nar.«.

Pozor! Pozor!

Preobleke, čevlje, po- hištvo — plaćam najbo- lje — Dopisnica zado- stuje; priden na dom. — Dramo, Gallusova na- brežje 29, Ljubljana. 1419

Učenca

sprejemam takoj v trgo- vino z železnino, starega 14 let in ki je dovršil osnovno šolo z dobrim uspehom. — Fran Gu- štin, Metlika 1413

Tršljikovo lubje

lapuh, ovčjakovo lubje, srčno moč, podleskovno seme itd. — kupuje V. H. Rohrmann, Ljubljana, Sv. Petra nasip 27 (za vodo). 1425

Modistka

kot kompanjona z malo vso to ali brez — se sprej- me. — Ponudbe pod »15. vrnena/1424« na upravo »Slov. Naroda«.

Sprejme se dobrega mehanik

za motorije in avtomobi- le. — »Tribuna«, tovar- na dvokoles in otroških vozičkov, Karlovska ce- sta 4, Ljubljana. 1430

Tko traži odmor

tome najtopije se pre- poruča Hotel »Pension »Rokan« na Jadranskom moru — Selce Hrvatsko primorje kod Cerkevne. Pišite po prospekt, koji Vama kretom pošte ša- lje vlasnik A. Beranek. 1426

PRAVI HOLANDSKI KAKAO GROOTES

JE V PORABI NAJIZDATNEJŠI, NAJOKUSNEJŠI IN NAJCELEŠI.

Poskus Vas prepriča! 1300 Zahtevajte ga povsod!

Oklic.

S 1/25/154

Dne 13. maja 1925 ob 3. in naslednje dni se bodo prodajali na licu mesta v Virmašah št. 49 pri Skofji Loki z javno dražbo predmeti, kakor: pisarniške oprema, pisalni stroji, osebni avto in vozovi, konjska oprema, različni orodje ter strojni deli in pritlikline za mizarški in žagarski obrt.

K draženju se bo začelo pozivati šele pol ure po zgoraj navedeni uri, med tem se lahko ogledajo predmeti.

Okrajno sodišče v Skofji Loki, odd. I., dne 11. maja 1925.